

Säkäds tümologik Volapüka (els göd, göl, glib).

Fa vicifal: ‚Daniil Morozov‘.

Lecedob vödabuki tümologik Volapüka fa el Zhang Yutong: kadäman Volapüka < voboti stunidabik. Alna pö geb lebuka at seivob bosu nulik e dibätükob noli obik tefü licin rigavödas. Too baicedölo ko niluds tefik mödikün lautana pemäniotöl, pö jenets ömik dotob dö pläneds pelonülöl. Nu vilob bejäfön stamädis somik anik, sevabo: göd, göl, glib. Balid no ädabinon in Volapük rigik, telid epubon ya in vödalised veitöfik balid Volapüka ün yel: 1880, kilid dabinon nemu sis püb dabükota telid vödabuka calöfik fa el Schleyer (pübayel: 1882).

Els göd, göl.

Ma vödabuk tümologik fa hiel Zhang Yutong, rigavöd balid atas pedütülön de vöd Nedänapükik: ‚ochtend‘. Cedü ob sotül somik pläneda binon-la dotabik: balido, datuval äbuükom pükis votik as fonäts dütüla, efe Linglänapüki, Deutänapüki, Fransänapüki e Litaliyänapüki, telido, nüdüg stamäda at ini Volapük äflagon-la votükamis prona e penama tümödikis, sevabo: tonat ‚o‘ ämuton-la vedön „ö“, tonatakoboyumot ‚ch‘ ämuton-la vedön „g“, grup tonatas: ‚ten‘ < ämuton-la pamoukön, e täno tonats iposbliböl ämutons-la pavotapladön tefü ods. Cedob, das pö jenet at hiel André Cherpillod äbinom gidetikum, ven in vödabuk okik pro sperantans äträitom eli göd as brefükam lölöta vödas: **gö(lik)** **d(el)**. Ye plän somik jenöfo no binon lölöfik, bi sö: ‚Cherpillod‘ epenom nosi dö licin stamäda: *göl(ik)*.

Bo lebuks fa el Schleyer it ninädons tuvedömi ad säkad at. Fe fom: „göd“ < no pägebon timü ‚Schleyer‘, ab Volapük rigik älabon leigätodi ko sinif ot, kel pinotükon ya in vödabuk balid, sevabo: „gödel“ (tradutod ettimik: ‚Morgen (Frühe)‘). Sis dabükot kilid vödabuka calöfik datuval ägebom korsivi ad malön binetis koboädavödas, klu binos veütik, das ettimo äkoedom bukön:

gödel = ‚Morgen (Frühe)‘

El Arnold Scherzinger: slopan ela Schleyer < pö vödabuk pro Linglänapükans ädönuom penamamodi somik:

gödel(üp): ‚mörn(ing)‘

So lebuks fa ‚Schleyer‘ it ätemunons, das subsat: „gödel“ < pädilon ad stamäds tel: *gö, del*. Vöd: del < pedütülön de ut Linglänapükik: ‚day‘ (finatonat: l < äzesüdon, bi stukot vipabik ä komandabik stamäda Volapükik äbinon sököl: konsonat, vokat, konsonat; finatonat zuik: l < äbinon vemo suvöfik timü ‚Schleyer‘).

El „gö“ (vöd at id äpubon ün yel: 1880 < näi fom „gödel“) baiädon ko ladvärb nutimik: „go“, äsä buks mödik jonülons, as sams:

gö = ‚gar, sehr, erst‘ (vödabuk gretik fa el Schleyer; leigätod ‚erst‘ pämänioton sis dabükot telid vödabuka calöfik),

gö: ‚quite (kuait), véry (—i)‘ (vödabuk fa el Scherzinger).

Bai ced obik, datuval ädütülom vödi Deutänapükik: ‚gar‘ (ko moukam konsonata finik), ed äsludom medü cen vokatas: a, ö < ad jafädön vödis Volapükik tel bai sinifs difik licinavöda Deutänapükik, sevabo: „ga“ (vödül u lintelek), „gö“ (ladvärb). El *gö* äkanon jäfidön as lim balid koboyümavöda, as sam:

gövem(o) (nutimo: levemo) = ‚gar sehr, absolut‘ (tradutods fa ‚Schleyer‘), ‚extremely; exceedingly‘ (ma vödabuk ela Wood)

Ye kikodo üfo datuval ädatikom-li vödi: gödel? Leigätod mögik klülik „del vemik“ äbinon-la tu bisarik. Ba pö jenet at päcänidons sinifs difik ela ‚erst‘ Deutänapüka. Vöd lätik kanon pagebön ud as ladvärb (Volapüko: primo, te), ud as vödül (Volapüko: ga, go, üfo), zuo labon sinifs difik, kels sekidons de tikodayumät. Sinif semik ela ‚erst‘ äbaiädon ko el *gö* ettimik Volapüka rigik, ab pö datik subsata vönädik: gödel < el Schleyer ba ägebom limi balid koboyümavöda, äsva äbinon-la leigasinfavöd tefü el ‚erst‘ lomänapüka omik ön sinifs valik. Luveratiko el gödel äkanon sinifön pro datuval eli „primo-del“, dili primik ü balidi (‚erste‘) dela.

Büocedob, das latikumo el Arie de Jong ävotükom vödis: *gö, gödel*. Finatonat: ö < kösömo jäfidon as poyümot u finot kaladik lintelegas, klu silab „gö“ no binonöv pötöfik ad malön ladvärbi. Leigüpo el Schleyer it ägebom päri vokatas: a, o < ad distidön siämaröletavödis (sam: ba, bo). Ba pos vätäl dinädas somik el Arie de Jong äsludom, das el *gö* Volapüka rigik ömuton vedön el *go*. Nog latikumo silab: *gö!* < in Volapük evedon leigätod lintelega Linglänapüka: ‚go!‘. Nen ladvärb vönädik „gö“ koboyümavöd: gödel < binonöv nesuemovik, sekü kelos revidan Volapüka äkanom brefükön eli gödel ad prodön rigavödi nulik: göd. Jenäd ceinas tefik pemagon medü skemat.

	El Schleyer		El Arie de Jong
Deut. ,gar'	→ ga! ‚doch! nur!‘ (1880), ,ja!‘ (1885), = vo! (1888) → gä! ‚doch jä!‘ (1888)	→	ga (nen votükam) ga sio (pla el „gä!“ büik)
Lingl. ,day'	→ gö ‚gar, sehr‘ (1880), ,erst‘ (1882) → del ‚Tag‘ (1880)	→ gödel ‚Morgen (Frühe)‘ (1880)	→ go (pla el „gö“ büik) gö! (pla els „susö!“, „benö!“, „givö!“ büiks) göd (pla el „gödel“ büik)

Vöd sümik ad el göd ma pron e siäm: göl < petanätön fa ‚Zhang Yutong‘ ko el ‚vroeg‘ (gölik, gölo) Nedänapükik. Mod dütüla vöda et jinon binön mögik (primatonat pamoükön ad vitön grupi konsonatas, el ‚r‘ paceinon ini el „r“, el ‚oe‘ paceinon ini „ö“ — ba ma noms Deutänapükik reida, — e fino stamäd pagüükon). Subsat: göl < i dabinon in Volapük nemu sis yel: 1880. Binos nitedik, das datuval äkasetom siämaröleti ona tefü el gödel, samo änunom in vödabuk gretik oka:

göl = ‚die Frühe‘; (*gödel*)

Ba is mäniot ela gödel äbinon jonäd ad tef tümologik vödas bofik. Büocedob, das el Schleyer äceinom brefükölo vödi: gödel < ad el göl, medü kelos äkoedom pubön rigavödi nulik ko sinif valemikum.

El glib.

Ma vödabuk tümologik pemäniotöl, stamäd at elicinon-la de värb Rusänapükik ‚progulivat‘. Ye cedob, das ma siäm vöd at Rusänapüka leno tefon eli glib. Rusänapük labon värbis sümik sököl:

– eli ‚progulivat‘ (no visitön desino, nedemön; sam: ‚progulivat‘ shkolu, uroki‘, sevabo: ‚no visitön desino juli, no pubön in tidöp; nejulön“),

– eli ‚progulivat’sja‘ (spatön).

Fe sinif: ‚spatön‘ < boso sümon ad els ‚glibön“, ‚zigolön“, ‚zitevön“, ab cedob, das pö jenet at licinavöd äbinon vöd votik ko tonatakoboyumot ot: ‚gli‘ (nen el ‚u‘ zänodo). Primo äbüocedob, das sotül löndeik binon-la vöd seimik tevi teföl, as sams: latinik ‚peregrinari‘, Litaliyänapükik ‚peregrinare‘, Fransänapükik ‚pérégriner‘ (sevabo: tevön, zitevön), Spanyänapükik ‚peregrino‘ (sevabo: tevan). El Schleyer fasilo äkanom votükön eli ‚gri‘ ini „gli“.

Ye poso eküpob, das sinif stamäda: glib < pevotükon in Volapük perevidöl leigodü Volapük rigik. Numi mödikün vödas vönädik ko stamäd at äninädön vödabuk gretik fa el Schleyer, kö kanoy reidön sökölosi:

glib = ‚Liederlichkeit‘

gliban = ‚Bruder, Liederlich, Gauner, Strolch, Stromer, Tagdieb...‘; (*jäpan*)

gliben = ‚Strolcherei‘

glibik(o) = ‚liederlich‘

Klu el gliban timäda di ‚Schleyer‘ kanon patradutön me vöds mödik Volapüka nuik, as sams: *jäpan*, *luman*, *gagan*, *hislapan*, *nestönan*, e ret. Täviäl ettimo äbinon patöf bal glibanas e pämalön dub defomamavöd: „gliben“, no dub rigavöd: „glib“, äsä nutimo. Atos dälon ad niludön, das rufom ela glib kanon tefön logotä gagik u slapiki, äsä vöds sököl: ‚negligent‘ (ladyek Linglänapükik), ‚négligence‘ (subsat Fransänapükik), ‚négligé‘ (ladyek Fransänapükik). Te votükam (ba fa el de Jong) sinifa rigavöda: glib < tuponöv ad küpön tefi tümologik at.

* * *

Küpedots e niluds löpiks oba blöfons, das semikna zesüdosös ad vestigön Volapüki rigik, if viloy tuvedön säkädi licina rigavöda semik. Volapük, äsä natapüks, ävolfon dü degyels mödik, sinifs e foms vödas ona ävotikons, e tümologans suvo mutons demön votikamis somik.

Fonäts anik pegeböl.

‚Zhang Yutong‘. Vödabuk tümologik stamädavödas Vpik. Dabükot 2^{id}. Yel: 2017. (Pepübön bevüresodo pö grup ela Facebook: <https://www.facebook.com/groups/volapukalised/files/>.)

‚Philipps Hermann‘ (redakan). Fövots fa ‚Arie de Jong‘ sa vöds se ‚Vpagased pro Nedänapükans‘ e vödems calöfik votik. ‚Bonn – Bad Godesberg‘, yel: 2019. (Pepübön bevüresodo pö grup pemäniotöl ela Facebook.)

‚Schleyer Johann Martin‘. Disin volapüka e volagramata pro kulivans netas valik tala. ‚Sigmaringen‘, 1880.

Otan. Vödabuk Vpa, dabükots 2^{id} (1882), 3^{id} (1885), 4^{id} (1888; tiädü ‚Vödabuk gretik Vpa‘).

‚Scherzinger Arnold‘. Vödabuk lölöfik stamädas Vpa. ‚Konstanz‘, 1897.

‚Wood M. W.‘ Vödabuk Vpa pro Linglänapükans. ‚New York‘, 1889.

(Buks tumyela XIX^{id} pepübons pö bevüresodatop: <https://sites.google.com/site/mekavapuqkav/home/vp>.)

(*Vög Volapüka*. Yel: 2019. Nüm: 10. Pads: de 74 jüesa 76, e 81)